

శ్రీ
అభినవనర్వతి

యనునొక మాసపత్రిక

అష్టావధాని. జానపాటి పట్టాభిరామ

బ్రచురింపబడుచున్నది.

గుంటూరుజిల్లా, పల్నాడుతాలూకా, జానపాడు.

సంపుటమురి

1914 ఆగస్టు

సంచిక 8

విషయములు.

- 1 గ్రంథస్వీకారము
- 2 కృత్తివిమర్శము.
- 3 శివానందలహరి, తిరుగెడ గామకృష్ణకవి
- 4 నూతనసంహిత, కొప్పరాజునరసింహయ్య
- 5 భాగవతవిరహస్యములు.
- 6 స్వర్ణకార న్యవహారము, పత్రికాధిపతి
- 7 శంతన రాజచరిత్ర, అన్నమరాజు రమణయ్య.

చంద్రాస్థి యము సావత్తరమునకు

ప్రధానహామకులకు రు 25 0 0 సహాయకులకు రు 5 0 0

హామకులకు రు 10 0 0 చంద్రాదారులకు 2 0 0

చంద్రికా ముద్రాక్షరశాల, గుంటూరు.

Printed at the Chandrika Press, Guntur
and Published at Janapadu, by the Editor Ashtavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry

అభినవసదస్వతీ కార్యస్థానమున వెలకు దొరకు పుస్తకములు—

1 అశ్వయాచార్యవిజయము	రు. 0	4 0
2 కరిణీకోధారిణి	0	4 0
3 వానంతికాపరిణయము	}	ఇవి నాటకములు.	0	4 0
4 కంసవధము			0	8 0
5 చమత్కారమంజరి	0	4 0
6 విరూపాక్షపీఠగురువరంపర	0	2 0
7 నీతిగీతలు (నుమతిశతకమునకు సంస్కృతము)			0	2 0
8 వత్సల నీతిశతకము	0	1 6
9 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము	0	2 0
10 అత్యద్భుతవిమర్శనము	0	5 0
11 నర్మరాప్రపేట శతావధానము (తిరుపతివేంకటీయము)			0	3 0
12 లక్ష్మీవిలాసము	0	4 0
13 చిత్తూరుజిల్లా తీర్థవిమర్శనము		...	0	4 0
14 పశ్యాంపుశ్యాం		..	0	2 0
15 సంగదోషము		...	0	3 0
16 పశ్యశబ్దవిచారము	0	3 0
17 వీరభాగవతము	1	4 0
18 పులిందావివాహము	0	4 0
19 గురిగింజ	0	1 0
20 గుంటూరుసీమ, తిరుపతివేంకటీయము		...	1	0 0
21 వేమన రాగ్రహరశతావధానము		.	0	12 0
22 పిష్టపేషణము	0	1 0
23 వ్యాసనిష్కాసనము	0	1 0

అభినవసర్వలి

సంపుట 6.	జానపాడు ఆనంద సం॥ శ్రావణ మాసము	సంచిక 8.
----------	----------------------------------	----------

గ్రంథ స్వీకారము

1 సాత్రాజితియము. 2 ఉమాపతివిజయములను గ్రంథములు మాకార్యస్థానములంకరించినవి. వీనిపై మాయభిప్రాయము ముందుఁ దెలుపఁబడును.

కృతి విమర్శము.

1 దొంగస్వామిచరిత్రము 2 స్త్రీవిద్యాసారసంగ్రహము 3 వేణుగోపాలసీస తారావలీ—ఇది గుడివాడగ్రామవాస్తవ్యులును గంగాధరపురాగ్రహరీకులును నగు బ్రహ్మభట్ల పట్టాభిరామశర్మగారిచే గవింపఁబడినవి. అందు మొదటిగ్రంథమున నొక మాయదారికూడ్రుఁడు బ్రాహ్మణసన్యాసివేషధారియై గుడివాడబ్రాహ్మణుల భిక్షా వందనాది సకలసవర్యులకుం బాత్రుఁడగుచు మఱియు ననేకదుష్కృత్యములమూలము నఁ దత్రత్యులఁ బతితులఁజేసి తుదకు రాజకీయశిక్షకు లోనైనసంగతి పద్యవైలిని జ క్కఁగ వివరింపఁబడియున్నది. ఏతత్పారకులకు డాంభిసులమాయలంబడి వారి గొగ వింపఁగూడదనునీతి పట్టుపడఁగలదు. వెల 0-1-0 మాత్రమే—రెండవది స్త్రీలయొక్క విద్యావశ్యకతలంగుఠించి శ్రుతస్మృత్యుదాహరణపూర్వకంబుగఁ జర్చింపఁబడి సకలజ నాంగికారాహ్లామై యున్నది ఈగ్రంథకర్త యభిప్రాయము లోకవ్యవహారము లెఱింగి కుటుంబయాత్ర చక్కగాజరుపుకొనుటకు వలయునంతవిద్యయే యావశ్యకము గాని పట్టపరీక్షలయం దాఱితేటి మగఁడుయస్సుమనఁ బెండ్లముబుస్సుమనుచుఁ గుప్పివై నుండిదిగక యెల్లప్పుడు కచేరీచేయుచుండవలెనని కాదు. తావన్మాత్రవిద్య పూర్వా చారపరాయణులైనను నవశ్య మంగీకరించినజే యైయున్నది దీనవెల 0-1-6 మాడవ ది భగవద్గంగనావిశిష్టమై గ్రంథకర్త యవ్యాజసాత్వికభక్తిని వెల్లడించుచున్నది. మొత్తమునకు మూడుగ్రంథములును సులభవైలిలోఁ జక్కనికూర్పుకలిగి చదువరులకు

సంతోషకరములగుననుటకు సందియములేదు తుదిపుస్తకము పేల 0-0-6 లు మాత్రమే
వలయువా రీమూడింటికిని గ్రంథకర్త పేరవ్రాసిన బడయగలరు

శ్రీశ్రీ జగద్గురు విరూపాక్షస్వాములవారిసన్నిధిని వసుమతిమకామున నయి
నాపురము సీతారామశాస్త్రి గారుచేసిన అష్టావధానము

1 నిషిద్ధాత్మరము దేవీవర్ణన సెనగవరపు శేషశాస్త్రిగారు

శ్లో॥ త్రివ్యతిశ్రీయతాభూయః పాతు దైత్యగణఘ్నికా

దీనం సా మాం కృతార్హస్యై ర్యస్యై శ్రీశివమానినీ॥

2 సమస్య, దివాన్ ఘడియారము వెంకటాచలశాస్త్రిగారు.

శ్లో॥ లోకా వదంతి సతతం కలహశనంతి మస్యాననం సకలకృత్యవినాశహేతు

నైతావదిత్యపి ముఖే మహతీప్రతిస్పాద్యస్తాక రేస్యసతితం మహతీప్రతిష్టా

3 వ్యస్తాత్మరము లేఖినీవర్ణనము దుర్గాశాస్త్రిగారు

శ్లో॥ లేఖినీవర్ణనగానాం సాధనీవరవర్ణినీ

రాజలేలేఖినీ దుర్గాశాస్త్రిణ శ్రీకరేకరే

4 సభావర్ణన దివాన్ జాబాలవెంకటేశశాస్త్రిగారు.

శ్లో॥ శ్రుతిగణపరినిష్ఠైర్వైదికైర్మౌక్తికైశ్చైవ గృహుత్తరవర్ణనాస్త్రాధ్యాయాభిర్వజ్రజాలైః

కరివరమణిబృందై రన్వితా రాజతీయం గురువరతరళాధ్యా శ్రీసభా మాలికేవ॥

5 భాష్యకారవర్ణనము నాందేడునాగాయకశాస్త్రిగారు.

శ్లో॥ లోకాన్మోహపయోధానిపతితా సప్రాప్యపారేముహూః

జాయాపుత్రసుబంధుభృత్యమకరై రాకృప్యమాజాంస్తదా

దృష్ట్యాత్యంతకృపాప్రపూహృదయో భాష్యత్రయాయోవ్యధాత్

నావంవై సుదృఢామిమాం సజయతు శ్రీభాష్యకారోగురుః॥

6 భాస్కరాచార్యసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు. వ్యస్తాత్మరము.

7 మునిషీ హనుమంతరావుగారు, ఘంటానాదము.

8 విద్వాంసులు. చిత్రోత్పలు.

పుత్రస్మృతి.

చ॥ వెనుకనుముందుమాచినను విప్లవమంతయుశూన్యమయ్యెనే

మనివిలపించువాడె నహహా! యిదిమాయయే యింద్రజాలమో

కనుచెదురో మతిభ్రమయ్యె, కాదనునో నిటులొనె యింకనే
యనువునచూర్చువాడె, సుతులార! యిగోచరమొందె బాడియే.

1

ఉ॥ కొందఱు కాలధగ్ధమొనఁగూడిన దుఃఖమునొంద నెందుకం
చందురుగాని యోతనుజాలార! విచార మపారమై సుధా
స్యంది మృదుత్వవైఖరులఁ జక్కనితైలినిగూర్చినట్టి మీ
గ్రంథములంగనుంగొనినఁ గాల్పదె తాపము దేహమంతయుకె.

2

శ॥ అయ్యయ్యా! యిదియేమిపాప మిదియేయన్యాయ మోదైవమా!
శుర్యాలింపఁగదయ్య చిన్నలగు నాకోడండనేడ్పించి పా
హాయ్యంబియ్యక మూలఁద్రోసితివి, యాహా! పుత్రులంగూర్చి యీ
సర్యాటంబులొనర్చితార తగునే చాల్పాలు సూర్యాశ్వరా!

3

శా॥ సౌఖ్యంబొందునంచు నందఱు నిశ్శంకంబుగా నన్నిటక
ముఖ్యత్వంబువహింతునంచుఁ గడు మిమ్ముకొ నమ్మియుండంగ స
ద్వాక్యభావంబొనరింపనేమొ దివిలో వాసింపమేలే ఘన
ప్రఖ్యాతికొ మమువీడి గుంటుపల్లి సుబ్రహ్మణ్య! పుత్రోత్తమా!

4

సీ॥ “ఏమహాయోగ్యుండు వృజినన్దిశనప్రశస్తప్రతాచారచతురుడయ్యె
ఏకృతీశుండు సమిద్ధప్రబంధకల్పకనల్లపత్రికాధిక్యతియ్యె
ఏమంత్రి వెంటటక్కన్లుసీతారామతనూజాత జనకుడై ఘనతగాంచె
ఏదివ్యబుద్ధి లక్ష్మీదేవి నామపత్నీప్రాణనాథుడై నేర్పునూపె
నట్టిసోమాఖ్యుడైనబా బంతరించె నాయనకు గొడుగులున్న వాగరనుమఁ జెప్పి
“ప్రోవుమును నును నూచించిపోతెదివికి గుంటుపల్లి సుబ్రహ్మణ్య! గుణగణాధ్య! 5

మ॥ తనయా! నాగతియేమి తెల్పఁగదరా తండ్రీ! యటంచేడ్వ “నో
యనఘా! శాస్త్రములన్నియుంజదివి తయ్యా! నిన్ను వేదేర్చువా
డనె నేనేమియొనర్తు” నంచును నంతం దేహముకొనీడి శో
భనకై వల్యముగంటె గుంటుపల్లి సుబ్రహ్మణ్య! పుత్రోత్తమా!

6

శా॥ నీవామామణి వెన్నెఱుగనియు మేనింజూచియుకొ నేత్రశో
భావిర్బూతిని గాంచియుకొ ముఖశశాంకాభక్తినిఁజూచియుకొ

వేనేగవిడి యెట్టులేగిలివి దానిం జేటుపాల్చేసి యో
ప్రావీణ్యాత్మవిచార! గుంటుపలి నుబ్రహ్మణ్య! పుత్రోత్తమా!

ఇట్లు విలపించునది
ప్రబంధకల్పవల్లరీ పత్రికాధిపతి,
గుంటుపల్లి గోపాలకృష్ణయ్య.

సీ॥ పప్పుసాంబయంబంట బహ్వశోభాకృత్తువై శోభకృత్సమసాగవైతే
కడుఁబలివ్రతయనంబడు నుబ్బమంజంపి కాలికమాసమా! కీర్తిగంటి
పాంధవిపులపాలి బలుకామధేనువుం గొని కృష్ణపక్షమా! గొప్పవైతే
భువి నద్వితీయనాఁబొగడొందుసలిని నీపోట్లలోన ద్వితీయ! పెట్టుకొంటె
పిడుగురాళ్లఁ బతివ్రతపేరుమాపి యిలనుశనివారమా! పేరునిలుపుకొంటె
పుణ్యచారిత్ర నందఱుంబూనిచంపి కరముపుణ్యంబుగట్టుకొంటిరె ధరితి.

సీ॥ పిడుగురాళ్లకునెల్ల వడివచ్చుబాపల కిక నెవ్వశోగిరం బిడుదురమ్మ
సీతాపతిసతంబు చెయివట్టితోడెచ్చు నెల్లర నెవ రాదరింతురమ్మ
విధవిరామములేక నేవచ్చుచుట్టల వైసెవరికఁ బ్రేమ పడదురమ్మ
సాంబయ్యయేటేట సల్పుశుభక్రియ లేసాధ్వయిక నిర్వహించునమ్మ
మగల నీసిగ్గురాళ్ళకు మంచిపేరు! తెచ్చుసతి యెప్పుడెవ్వరు తేలునమ్మ
కాయజితతైబహుమూల్యకనకవల్లి! శ్రీమతీ! సుబ్బమాఖ్యసతీమతల్లి!

ఈపద్యములు 10వత్సరములకుఁ బ్రెసఁజేయఁబడినవైనను నేతనస్మృతిస్త్రీకిఁ బా
త్రుడగు పప్పు సీతాపతిప్రేరణచేఁ బ్రకృతము ప్రచురింపనయ్యె రాధారిగ్రామమగు
పిడుగురాళ్లలో నీకుటుంబ మాతిధ్యమిచ్చుటయందుఁ బ్రసిద్ధిగన్నది.

పత్రికాధిపతి.

శా॥ పలుసాయన్నటనాభిరాముఁడును విస్ఫూర్ణాగ్ర శుత్యంబునం
ఘటితాగారుఁడు సత్వభావుఁడు భుజంగస్వామి హరుఁడు ను
త్కటదోతమ పూజతుండు గిరిజాకాంతుండు శ్రీశైల వి
స్ఫుటగేహుండగు మల్లికార్జునుని నేఁ బొల్పొద సేవించెదన్. 50

శ్లో॥ భృంగీచ్ఛానటనోత్కటః కరిమదగ్రాహీస్ఫురన్మౌఢవా
ఘోదోనాదయుః సుహాసితవపుః పంచేషుబాణాదృతః
సత్పక్షస్సుమనోవసేషు సప్తనస్సాక్షాత్సదీయేమనో
శాపవేధిమరాధిపోవిహరతాం శ్రీశైలవాసే విభుః॥

మ॥ భ్రమరాధీశుఁడు భృంగి తాండవప్రహరన్వ్యాంతుఁడు నాదిదం
తి మదగ్రాహి మహాసితాంగుఁడు రతీదేవీశ బాణాదృతుం
డు ముహుర్మాధనహర భాగి మహితుండు వైషణ శ్రీశైలవా
సి మదీయంబగు మానసాబ్జమునఁ దాళిమించి క్రిడించుతన్. 51

శ్లో॥ కారుణ్యమృతవర్షిణం ఘనవిపక్రీష్ణచ్ఛిదాకర్కరం
విద్యాసస్యఫలోదయాయ సుమనస్సంసేవ్య మిచ్ఛాకృతిం
సృత్యద్భక్తమయూర మద్రినిలయం చంచజ్జలామండలం
శంభూ! వాంఛతి నీలకంధర! సదా త్వాం మే మనశ్చాత్మకః॥

శా॥ నారంగీకృతమామకాగ్న కరుణాఛద్మపవనగుఁడై
లారూఢుండు విపత్తపోపహుఁడు లాస్యద్భక్తసర్వాశి వి
ద్యారాజ్యంకుర సత్ఫలార్థవిబుధప్రాధ్యుండు వై సంతత
శ్రీరంజల్లడి నీలకంధరు సదా ప్రేమించి వాంఛించెడిన్. 52

శ్లో॥ ఆకాశేనశిఖి సమస్తభణినాంసేతాకలాపీ సతా
నుగ్రాహీప్రణమౌపదేశనినదైకేకీతి యో గీయతే
శ్యామాం శైలసముద్భవాం ఘనరుచిం దృష్ట్వా సటంతం ముదా
వేదాంతోపవసేవిహరరసికం తు నీలకంఠం భజే॥

చ॥ వినతకృపాకర ప్రణవవిస్తృతవేదననిస్వసంబుల
స్థనదురుకేకి యాకసమునన్ శిఖి సర్పవతిం గలాపి యై

ఘనరుచి నదిజం గని సుకంబుగ నాడుచుఁదాఁ ద్రయిశిరో
వనిమనునీలకంఠ మదిపత్నిఁజేసి సతంబుగొల్పెదన్.

53

శ్లో॥ సంధ్యా ఘర్మచినాత్యయో వారికరాఘాత ప్రభూతానక
ధ్వనో వారిదగజ్జితం దివిషదాందృష్టిచ్ఛటా చంచల
భక్తానాంపరిలోషబాష్పవితతి ర్వృష్టిర్మయూరీ శివా
యస్మి న్నుజ్వలతాండవం విజయతేతంసీలకంఠంభజే॥

మ॥ మఱి సాయాహ్నము వానకాలమును బద్ధానాధహస్తస్థని
ర్భరభక్తాధ్వని మేఘగర్జ దివిజాసాంగేక్షణల్ చంచలల్
వరదానామలబాష్పబిందుకణముల్ వర్షంబు శర్వాణి మే
దురసర్పాశిని గాఁగ నాడువిభుఁ గొల్తున్ సీలకంఠ మదిన్. 54

శ్లో॥ ఆద్యాయామితతేజసే శ్రుతిపదై ర్వేద్యాయ సాధ్యాయ తే
విద్యానందమయాత్మనే త్రిజగతస్సంరక్షణోద్యోగినే
ధ్యేయాయాఘలయోగిభిస్సురగణై ర్గ్రేయాయ మాయావినే
సమ్యక్తాండవసంభ్రమాయ జటినే సేయం నతి శ్శంభవే॥

శా॥ ఆదిబ్రహ్మ మనంతతేజ జటి విద్యానందరూపుఁ శివుఁ
వేదోద్భవజవేద్య భక్తకరుణావిర్భావు నార్యాధరా
స్వాదానందఁ దిలోకరక్షకు మునీశధ్యేయు మాయావి స
ర్వాదిత్యాస్వహగేయుఁ దాండవక్రియాత్యాసక్తు సేవిచెదన్. 55

శ్లో॥ నిత్యాయా త్రిగుణాత్మనే పురజితే కాత్యాయనీశ్రీయ సే
సత్యాయాదికుటుంబినే మునిమనఃప్రత్యక్షచిన్మూర్తయే
మాయాస్పృష్టజగత్త్రియాయ సకలామ్నాయాంత సంచారి జే
సాయంతాండవసంభ్రమాయ జటినే సేయంనతి శ్శంభవే॥

ఉ॥ నిత్యుడు సద్గుణత్రయిండు నిర్జితపూర్తయిండు డాఢ్యపర్వతా
పత్యతపఃఫలాత్మకుఁ డాభ్యుడు నాదికుటుంబిమాని హృ

త్సత్సనిదర్శనం డుపనిషత్ప్రవిహదుడు సృష్టికార్యమం
దత్సనురాగుఁడై వెలయు నద్భుతనాట్యవినోదుఁ గొల్పెదన్. 56

శ్లో॥ నిత్యం స్వాదరపోషణాయ సకలానుద్దిశ్య విత్తాశయా
వ్యర్థం పర్యటనంకరోమి భవతస్సేవాం నజానే విభో!
మజ్జన్మాంతరపుణ్యపాకబలత స్త్వం శరత్ సర్వాంతరః
తిష్ఠస్యేవ హితేనవా పశుపతే! తే రక్షణీ యోస్మయహం॥

చ॥ పదఁపడి కుక్షిరక్షణ కపారధనేచ్ఛను సర్వలోకులన్
పదలకసన్నతీంపుచును వ్యర్థముగా జరియించుచుంటి, నీ
పదభజనంబెఱుంగ, పశుపాలక! ప్రాగ్భవలబ్ధపుణ్యసం
పదవలనన్ భవత్కృపకుఁబూత్రుడనైతిని బ్రోవుమిశ్వరా! . 57

శ్లో॥ ఏకో వారిజబాంధవః క్షీణసభోవ్యాత్తంతమోమండలం
భిత్వా లోచనగోచరోవిభవతి, త్వం కోటిసూర్యప్రభః
వేద్యః కేనభవస్యహో ఘనతరం కీదృగ్విధం మత్తమః
తత్సర్వం వ్యవసీయ మే పశుపతే! సాక్షాత్ప్రసన్నోభవ॥

శా॥ మిత్రుగ డొక్కడు, సేత్రగోచరుడగున్ మిన్నున్ భువి గప్పుదు
పూత్రంతబైతగుచీకటింగెడపి, యోశగహాయసంఖ్యాకన
న్నిత్రాభుండ వవేద్యుడైతి విదియేమి? మత్తమంబెంత? యా
శ్రేతుత్వాస్పదమెల్లఁబాపి యిడుమి సాక్షాత్ప్రసన్నత్వమున్. 58

శ్లో॥ హంసః పద్మవనగసమిచ్ఛతీయథా నీలాంబుదంచాతకః
కోకఃకోకసదప్రియం ప్రతిదినంచంద్రంచకోరి స్తథా
చేతోవాంఛతిఘామకంపశుపతే! చిన్మార్గమృగ్యం షిభో!
గారీనాథ! భవత్పదాబ్జయుగళం కైవల్యసౌఖ్యప్రదం॥

శా॥ చక్రాంగం బరవిదకానసము రాజచ్ఛాతకం బ్రభమున్
జక్రం బర్యమునిన్ జకోరము విధున్ సౌఖ్యంపడం గోరునే
జక్రత్వంబునులేక యట్లై మఱి నాస్వాంతంబు నెల్లప్పుడున్
శుక్రాక్షా! భవదంఘ్రినీరజము లస్తోకింబుగాఁ గోరెడిన్. 59

శ్లో॥ రోధ స్తోయహృత శ్కృమేణ పథిక శ్చాయాం తరో ద్వప్తిశో
 భీత స్వస్థగృహం గృహస్థ మతిథ ద్దీపః ప్రభుం ధార్మికం
 దీపం సంతమసాకులశ్చ శిఖనం శీతావృత స్త్వం తథా
 ఛేతస్సర్వభయాపనా వ్రజ సుఖం శంభోః పదాంభోరుహం॥

ఉ॥ వారిహృతుండు కూలమును బాంధుడు శ్రాంతతఁజెట్టునిడ వ
 గోరుభయుండు మంచియిలు నోజ గృహస్థును విందు ధార్మిక
 స్మోరమణుం దరిద్రుఁడు తుమాశవృతుండు కృశానునిం దము
 శ్చారి ప్రదీపముం బతెనున్వాంతమ' చేరు శివాంఘ్రిపద్మము॥ 60

శ్లో॥ అంకోలం నిజబీజసంతతి రయన్కాంశోపలం సూచికా
 సాధ్యే నైజవిభుం లతా క్షీతిరుహం సింధు స్సరి ద్వల్లభం
 ప్రాప్నోతీహయథా తథా పశుపతేః పాదారవిందద్వయం
 చేతోవృత్తిరుచేత్య తివృతి సదా సా భక్తిరిత్యుచ్యతే॥

ఉ॥ ఊడుగు దానివిత్తనము లొయ్యన సూచిక యంటురాతినిఁ
 వేడుక సాధ్యి నైజవిభు వృక్షముఁ దీగ సముద్రు సింధుస్రల్
 గూడెడిచాఘనఁ సరిగ గోపతివాహు లనత్పదాబ్జముఁ
 బోడిమిఁ గూడుమానసమె పూరితభక్తియనంగఁ జెల్లెడిఁ. 61

శ్లో॥ ఆనందాశ్రుభి రాతనోతి పులకం వైర్మల్యత శ్చాదనం
 వాచాశంఖముఘ్నేస్తతశ్చ జరి రాఘ్నిం చరిత్రామృతైః
 రుద్రాక్షై ర్భసితేన దేవ! వపుషోరక్షాం భవత్పావనా
 పర్యంకే వినివేశ్య భక్తిజనసి భక్తార్భకం రక్షతి॥

శా॥ ఆనందాశ్రులచే గగుర్పొడువగా నచ్చత్వసంఛాదనఁ
 మేనం జేయుచు వాగ్దరాస్యగతమా మెల్లాధలఁ స్తన్యపుం
 బానంబుం బానరింపఁజేసి గిరిశా! భస్మంబు రుద్రాక్షలుఁ
 జానెప్పం దనురక్షగానిడి భవత్పదావనాశయ్యకుం
 బైనం బండఁగఁబెట్టి భక్తశిశుఁ ద్వద్భక్త్యంబ పాలించెడిఁ. 62

జైన సయ్యసంతయ్యదా సఖలశాస్త్రు
వేదవేదాంతవిజ్ఞాన వేదియయ్యె||

29

ఉ|| ఆనుగుజైకవార్నిధి దయాపరిభూషితచిత్తవృత్తి శ్యా
మాసతియందు మువ్వరంగుమారులఁగాంచె దదగ్రజుండు ప్ర
జ్ఞాసురమంత్రి సర్వఘనశాస్త్రవిదుండగు లింగనార్యుని
త్యాసమభాషు శేషమహితాయతశీలుని నారసింహుని||

30

వ|| వారిలోన||

31

సీ|| వేదాంతసార మేధాదక్షిణామూర్తిఁ

మంత్రాధిరాజ సంస్కరణబుద్ధి
లలితవిద్వన్మనో రంజనాదిమకావ్య

కల్పనానల్ప సత్కల్పశాఖ
సకలశాస్త్రపురాణ సాహిత్యసందర్భ

వాచావిలాసానివార్యవృత్తి
పరమనిశ్చేయసాస్పద శంభుసద్భక్తి

మానితాద్వైత విద్యానిధాన

గీ|| మగుచు జెలువొందు కొప్పరాజ్వానయాభి

చంద్రుండగు లింగనాభిఖ్యసచివమూలి

యమ్మహాత్మునివర్ణింప నలవియగునె

నలువకైనను వేనోళ్ళచిలువకైన||

32

గీ|| గుండిమడవంశవారాశి కువలయాప్తుఁ

జైన వెంకటకృష్ణప్రధానితనయ

వినుతగుణసీమ సకలసాధ్యలలామ

లక్ష్మమాంచిక సౌభాగ్య లక్షణాధ్య||

33

శా|| ఆసాధ్యమణిఁబెండ్లియై నిఖలవిద్యాశాలియౌ లింగనా

ఖ్యాసంవిత్కవిగాంచె బుత్తుని సృసింహాభిఖ్యుని ధీమనీ

పాసంపర్ణిత సత్కవిత్వరచనాసాహిత్యపూర్ణ స్సదా
 భ్యాసప్రాప్త శివాంఘ్రిపద్మయుగళీ భ్యానావధానోన్నతుః॥ 34
 క॥ శివయోగసుఖతచిత్తుఁడు! శివభక్తజనాంఘ్రియుగళ సేవారతుడు
 న్నివకరగురుభజనాఘ్రిఁడు! శివమహిమాగమవిచారశీలాన్వితుఁడు॥

గీ॥ అట్టి నరసింహసత్కవి యనఘనూత
 సంహితను దెల్లుకృతిగాఁగ సంఘటించి
 చెప్పగలఁడన్నదా నను గొప్పరాజ
 నారసింహకవిని బిల్వగోరిమదిని॥ 36

మ॥ ననురావించి బహుకరించి విలసన్నానామణి శ్రేణి కాం
 చనభూషాకటకాంగుళీయక సువస్త్రాశ్వాది తాంబూలస
 ద్వినుతాంచద్ధనధాన్యమాన్యముల సత్ప్రీతి న్నమర్పించి “యా
 ఘనకళ్యాణపురాణసంహిత తెనుంగొనట్టుగాఁ జేయుమా” 37

వ॥ అని మఱియు “నిది మదిష్టదైవంబగు దక్షిణామూర్తికంకితం
 బుఁజేయవలయు”ననిన మదిష్టంబగు కృతియిదియగుటకును మదిష్ట
 దైవంబును దక్షిణామూర్తియేయగుటకును నద్దేవునానతియు నిది
 యయగుటకు నానందింపుచు సుకృతియగు సేతత్కృతికల్పనంబు
 న కియ్యకొని కృతిముఖంబునఁ దదీయవంశావతారం బభివర్ణించెద
 పూర్వోక్తై తద్గుణవిశిష్టంబగు తద్భక్తవంశంబునందు॥ 38

సీ॥ భాసుర శ్రీగిరి ప్రాగ్ద్వారమున నెప్పు
 త్రిపురాంతకాభిధానపురినిచె
 త్రిపురాంతకప్రాంత విపులదేశంబులు
 పాలించి రాజ్యసంపదలఁదేతె
 త్రిపురాంతకేశ్వర దేవాలయద్వార
 సరణి జయాంకశాసనమునిఁపె
 త్రిపురాంతకేశ్వర త్రిపురసుందరులకు
 విమలభక్తి రధోత్సవములుచేసె

గీ॥ త్రిభువనఖ్యాతకీర్తియై దేజరిల్లె
ననఘు కొలగానివంశ దుగ్ధాంబురాశి
ఘనతరోజ్వలకాంతి రాకావిభండు
శాంతయుతమానసుఁడు త్రిపురాంతకుండు॥

39

ఉ॥ ఆత్రిపురాంతకుండు విమలాత్ముని లింగయనామధేయు వి
ద్యాత్రిపురాంతకుంగ నె బుధాభినుతుందనయు న్నయాన్వితు
న్గోత్రపవిత్రుని నిష్ఠమతగోత్ర సుగోత్రవిదారణక్రియా
గోత్రభిడున్నతు న్సుజనగోత్రసమి త్పరిపాలనోజ్వలుఁ॥

40

ఉ॥ లింగవిలీనచిత్తుఁ డురులింగసమర్చనకాలకారి ప
ద్లంగసమర్పణసితి విలీనజగత్ప్రతిభావిశేషుఁడా
లింగమయాంగియు నిర్విగతలింగ శరీరవికారుఁడైనయా
లింగన సన్నుతింపఁగ బలీ గలరేభువి నెట్టిమానవుల॥

41

గీ॥ అతఁడు పామిశెట్టియన్వయ జనితయా
బుచ్చమాంబయందుఁ బాసఁగఁ గాంచెఁ
బాపయాఖ్యుననఘు నీపూరినాముని
సుతులనిద్రఱిని మహితనియతుల॥

42

శా॥ ఆపూరన్వయవృద్ధిజేసె మును దానాకాలమందుండి నేఁ
డీపూరన్వయవృద్ధిజేసె మును దానీకాలమందుంచుఁ ద
న్నీపూరంచు జగంబులెన్నఁదగెఁ దానెంతేమహాశైవుఁడై
యీపూరాఖ్యుఁడు పట్టలార్ధగతుఁడై యీశానసదృక్తుఁడై॥

43

గీ॥ అతఁడు చుక్కపంశమందుజన్మించిన
బసవనూఖ్యువలనఁ బార్వతికినిఁ
బాసఁగఁబుట్టిపట్టి పాలఁతిని జిన్నమ్మఁ
బెండ్లియాడికాంచెఁ బ్రియతనయుల॥

44

క॥ పెదకోటప్పను లింగన
నుదయింపఁగజేసె, పారలుద్యన్మతులై

మదనారిభ క్త మండలి

విదితంబుగ వాడుగలసి వెలసిరిధరణిక్ ||

45

సీ॥ తితినింతగదాన ధారామ్మతాసార

వర్ష సంపూరితవారిరాశి

వగకీర్తిఁచంద్రికా వ్యాపాండురాకృతి

శ్రీకలోకాలాక బోకవితతి

సర్వసర్వసహా ఖర్వదుర్వహతమో

హరణప్రతాప బాలార్కమూర్తిఁ

పటుమహా త్తగ్జై వ ఘటితపట్నలమార్గ

సంచారణ క్షమాచారవృత్తి

గీ॥ యంచుఁ జెలువొందె నభివర్ణంత వార్ధి

మేఖిలాస్థిత సుజన సమేధమాన

వర్ణనోదీర్ణ కొలగానివంశజండు

పెద్దకోటప్ప గుణముల పిండులప్ప॥

46

గీ॥ చుక్కవంశాబ్ధి సంపూర్ణ సోముడైన

నాగలింగన్న భ్రమరాంబనాఁజెలంగు

నతివరించి కోటమ్మయ న్నుతనుగాంచె

నానతివరించెఁ బెద్దకోటప్పవేడ్క॥

47

వ॥ తదనుజండు॥

48

సీ॥ ఇష్టంబుప్రాణంబు నేకంబుగావించి

భావలింగమునందుఁ బట్టుకొల్పి

భావలింగధ్యాన పరివశావాప్తిచే

నింద్రియావళికి జితేంద్రియత్వ

మందఁగావిషయాశాసు మాలింగమునకుఁదా

నర్పణంబగుటచే నఖిలజగము

లింగవిరీనమై లేకున్న తానంత

సర్వాంగలింగియై జడతమాని
లింగమైయుంట చేతనభంగగరిమ
లింగనాభిఖ్యగలిగె నిలింగనార్యు
ఘనులు వినుతింపఁగా గొలగానివంశ
లింగనార్యుండు వెలసె నసంగుడగుచు॥

గీ॥ అతఁడుచుక్కాన్వయాభి పద్మాలయభ
యైనపార్వతమ్మను వివాహమయియుతులఁ
గాంచె వీరయ్య కోటయ్య కలితనామ
యుతులనిద్దఱ సమ్మోదమతుల హితుల॥

గీ॥ వీరికిని బెదతండ్రినూ భూరిగుఱుఁడు
ధన్యుడొ పెద్దకోటప్ప దత్తపుత్రుఁ
గాఁగ సీకోటయాభిఖ్య గారవించి
గరిమనిహారసాఖ్యము ల్లాంచెవరుస॥

51

సీ॥ గుర్వాజ్ఞ నాచార గురుశివచర సుప్ర
సాదమహాలింగ పట్కమెలమి
భక్తిమహేశ్వర ప్రసాదానన్త్రాణ
శరణైక్యముఖ్య పట్టలములందుఁ
గాలత్రితయవస్థ్రు కలితచిచ్ఛివసూత్ర
గరిమచేబంధించి పరమనియతి
పరనుచిత్తసుబుద్ధి నిరహంకృతిసుమనో
జ్ఞాన సద్భావహ స్తములచేతఁ
బూజఁగావించు సద్భక్తిబుష్పరాజి
వీరిశైవుండు కొలగాని విమలవంశ
జలధిచంద్రుండు కోటయ్యశైవయోగ
సారసర్వస్వవేదియై చారులీల॥

52

సీ॥ గురులింగజంగమ స్ఫుర తైక్యపదవిన
 భంగమై తగు మహాలింగమునకు
 షణ్ముఖంబులయందు వట్టుదార్థంబుల
 నర్పించి సహజలింగైక్యపథము
 నందఁగాశిష్యుల కనువులుబోధింపఁ
 జేబోలుపురమున సిద్ధమరము
 గావించి యందు సుఖసితిసివసించు
 నాశంభుదేవర కనుఁగుశిష్యుఁ
 డగుచుఁదదుపదేశంబుచే నఖిలవీర
 శైవమర్మంబులెల్లను సంగ్రహించి
 దృఙ్మనఃప్రాణముల నెక్కడిక్కునేర్చి
 జంగమార్చన నిత్యంబు నలుపుచుండి॥

53

క॥ ఘనచుక్క-వంశమందున జనియించిన బసవనాఖ్య సరసుఁడు కోట
 మ్మనుసాధ్యుని దనసతిగాఁ గొనివీరమయ నెఱవట్టి కోమలిఁగాంచె॥

సీ॥ వరిపత్రివతగుణస్ఫురణాసమృద్ధిచేఁ
 దలపోయగా నరుంధతినిఁబోలు
 సతతమహైశ్వర్య సద్బోగసంప్రాప్తిఁ
 దలఁచిచూడఁగ శచీతరుణిఁబోలు
 మహితక్షమానిత్య మహిమానుకూలత
 జన్పించిచూడ భూసతినిబోలు
 సౌందర్యకారుణ్య సౌభాగ్యచాతుర్య
 గతులచేనెన్నఁగా రతినిబోలు
 సీతలోదరియని జనులెన్నుకొనఁగ
 సకలసద్గుణ సంతానశాలియగుచుఁ
 బుణ్యమతి చుక్కబసవాఖ్య పుత్రియైన
 వీరమాంబిక చెలువైందె విమలకీర్తి॥

55

గీ॥ అసతీమణిఁ గులశీలభాసమానఁ
చారుతరమూర్తిఁ బెండ్లియైనకలసౌఖ్య
గరిమసంతానసంపత్తి గాంచిమించి
సప్తసంతానములునందె శాశ్వతముగ॥ 56

గీ॥ అతఁడు తాంబూల జాంబూనదాదులైన
షోడశములగు తానముల్సొరిదిజేసి
షోడశకళాభిరాముఁడై సొంపుగాంచు
చంద్రుఁడునుబోలివిలసిల్లె శాశ్వతముగ॥ 57

తే॥ అతఁడు తాంబూలజాంబూనదాదికముల
మించుభూషాంబరాళి యర్పించిచేయు
వింతసత్కారముల కాత్మ సంతసించి
చేయఁబూనితి నీకృత్తిశ్రేష్ఠమిపుడు॥ 58

తే॥ అఖిలవేదాంత సారమైనట్టిదీనిఁ
దెనుఁగు సేయంగనాబోటి మనుజమాత్రు
కలవియేయంచు మది నెంచి యభవునాజ్ఞఁ
దెలిసినంతవచింతు సందేహమేల॥ 59

ప॥ అనినిశ్చయించితి నదియునుంగాక 60

సీ॥ భావింపమనిపితృదేవతావితతులు
వెలయమజ్జనపాన విహరణముల
కత్యంతసులభయై యమరాపగవసంప
దానిశోయములచేతను జనంబు
లోనరించుతర్పణంబునఁ దృప్తిగనురీతి
స్వాధీనమై నూతసంహితార్థ
మంతయుఁగల్గియయ్యార్యులల్పార్థమా
మత్కృతార్థమునకు మదినిసంత

సింఛెదరుగాక యనుబుద్ధిఁజెప్పఁదొడఁగి
 నాఁడనీకృతినంబికానాధుకరుణఁ
 దగునహాయంబుగాఁగ నుత్తమమనీషఁ
 దగిలిమీరలు వినుఁడయ్యతడులార!

61

వ॥ మఱియు శ్రుత్యర్థబోధినియగు నీసంహిత ఖండచతుష్టయం
 బునకు నూటతొమ్మిదధ్యాయంబులేర్పడియుండు నందు శివమాహాత్య
 ఖండంబునందుఁ బ్రథమాధ్యాయంబున గ్రంథావతరణంబును ద్వితీయా
 ధ్యాయంబునఁ బాశుపతవ్రతంబును దృతీయాధ్యాయంబున నందీశ్వర
 విష్ణుసంవాదంబున నీశ్వరాధికృత్యకథనంబును జతుర్థంబున దీశ్వరపూజా
 విధాన తత్ఫలంబులును బంచమంబున శక్తిపూజా విధియును షష్ఠమం
 బున శివభక్తపూజయు సప్తమంబున ముక్తిసాధనంబును నప్తమంబునఁ
 గాలపరిణామతదనవచ్చిన్న స్వరూపకథనంబును నవమంబున హరి వరా
 హరూపంబున భూమినుద్ధరించుటయు దశమంబున బ్రహ్మసృష్టికథనం
 బును నేకాదశంబున హిరణ్యగర్భాది విశేషసృష్టియు ద్వాదశంబున
 జాతినర్ణయంబును ద్రయోదశంబునఁదీర్ఘమాహాత్యకథనంబునుబలుకం
 బడియె. నింక ద్వితీయంబుగ జ్ఞానయోగ ఖండంబునందలి యిరువది
 యధ్యాయంబులందుఁ బ్రథమాధ్యాయంబున జ్ఞానయోగ సంప్రదాయ
 పరంపరయును ద్వితీయంబునం చాత్మచేతఁగలిగిన సృష్టియుఁ దృతీయం
 బున బ్రహ్మచర్యాశ్రమవిధియును జతుర్థంబున గృహస్థాశ్రమవిధియును
 బంచమంబున వానప్రస్థాశ్రమవిధియును షష్ఠమంబున సన్యాసవిధి
 యును సప్తమంబునఁ బ్రాయశ్చిత్తంబును నప్తమంబున దానధర్మఫలం
 బును నవమంబునఁ బాపకర్మఫలంబును దశమంబునఁ బిండోత్పత్తి
 విధానంబును నేకాదశంబున నాడిచక్రప్రశంసయు ద్వాదశంబున నాడి
 శుద్ధియుఁ ద్రయోదశంబునయమంబును జతుర్దశంబున నియమంబును
 బంధదశంబున నాసనయోగంబును షోడశంబునఁ బ్రాణాయామంబును
 సప్తదశంబునఁ బ్రత్యాహారంబును నష్టాదశంబున ధారణయోగంబును

భాగవతరహస్యములు

ప్రథమాశ్వాసము.

తే॥ చేతులారంగ శివునిఁ బూజింపఁడేనినోరునొవ్వంగహరికిఁ ద్రినుడువఁడేని
దయయు సత్యంబు లోనుగాఁదలపఁడేని కలుగ నేటికిఁ దల్లులకనుపుచేటు

అ॥ వేదకల్పవృక్షవిగళితమై శుక ముఖసుధాద్రవమున మొనియున్న

భాగవతపురాణఫలరసాస్వాదన పదవిగనుడు రసిక భావవినులు ౪

క॥ భూషణములువాణికి నఘ, పేషణములు మృత్యుచి త్రభీషణములుహృ

త్తోషణములుకల్యాణవి, శేషణములు హరిగుణోపచితభాషణముల్

అ॥ అతిరహస్యమైన హరిజన్మకథనంబు మనుజుఁడెవ్వఁడని మాపు రేవుఁ

జాలభక్తితోడఁజనువుఁ దా సంసార దుఃఖరాశిఁబాసి తొలఁగిపోవు

ఉ॥ ఇంచుకమాయలేక మది నెప్పుడుఁబాయనిభక్తితోడ వ

ర్తించుచు నెవ్వఁడేని హరిదివ్యపదాంబుజగంధరాశి నే

వించ నతంఁడెఱుగు నరవిందభవాదులకైన దుర్లభో

దంచితమైన యా హరి యుదారిమహాద్భుతకర్మమార్గముల్

మ॥ హరినామస్తుతిసేయుకావ్యము సువర్ణాంభోజహంసావళీ

సురుచిభాజితమైనమానససరస్సుర్తివెలుంగొందు శ్రీ

హరినామస్తుతిలేనికావ్యము విచిత్రార్థాన్వితంబయ్యున్

కరమైయుండ దయోగ్యదుర్మలినవత్కొకోలగర్భాకృతిఁ

చ॥ తనకులధర్మమువిడిచి దానవవైరిపదారవిందముల్

పనిపడినేవసేసి పరిపాకమువొందక యెవ్వఁడేని చ

చ్చిన మలుమేననైన నదిసిద్ధిపహించు, తదీయసేవఁబా

సినఁ గులధర్మకారవము సిద్ధిపహించు నె యెన్ని మేనులన్

క॥ భూపాలకులకు విప్రులఁగోపింపంజేయఁదగదు, కోపించినఁ ద

త్తోపానలంబు మొదలికి, భూపాలాటపులఁగాల్పు భూకంపముగాన్

ఆ॥ ధనముగొనుటయొండె దలగొనుగుటయొండె

నాలయంబువెడల నడుచుటొండె

గాని చంపదగినకర్మంబుసేసిన

జంపదగదు విప్రజాతిఁ బతికి

9

ఉ॥ వాయువశంబులై యెగసి వారిధరంబులు మింటఁ గూడుచు

బాయుచునుండుకై వడిఁ బ్రపంచమునర్వముఁ గాలతంత్రమై

పాయుచుఁ గూడుచుండు నొకభంగిఁజరింపదు, కాలమన్నియు

జేయుచునుండు, కాలమువిచిత్రము దుస్తర మెట్టివారికి

10

క॥ మందునకు మందబుద్ధికి, మందాయువునకు నిరర్థమార్గములను గో

విందచరణారవింద మ, రందముగొనఁ దెలుపిలేదు రాత్రిందివముల్

తే॥ భాగవతసంగలవభాగ్యఫలముకీడె

ప్రకృతిగుణహీనుడగుచక్రిభద్రగుణము

లీళకమలాసనాదులు నెలుంగలేరు

వినికివినఁజాలమనియెడి వెట్టిగలఁడె

12

క॥ శ్రీపంబులుఖండితసం, తాపంబులు గల్గిపాంధతమనమహూద్య

ద్దీపంబులు పాషండదు, రాపంబులు విష్ణువందనాలాపంబుల్

13

క॥ పావనములు దురితలతా, లావనములు నిత్యమంగళప్రాభవ సం

సీవనములు లక్ష్మీసం, భావనములు వాసుదేవుపదసేవనముల్

14

క॥ చెలఁగరు కలఁగరు సాధులు,

మిళితములయి పరులవలన మేలుం గీడు

నెలకొనిననైన నాత్మకు,

నొలయపునుఖిదుఃఖిచయము యుగ్మములగుచు

15

ఆ॥ మోక్షకామునకును మోక్షంబుసిద్ధించు

భవభయంబులెల్లఁ బాసిపోవు

యోగినంఘమునకు నుత్తమవ్రతములు

వాసుదేవనామవర్ణనములు॥

16

క॥ గోవిందనామకీర్తన,

గావించిభయంబుదక్కి ఖట్వాంగధరి

శ్రీవిభుఁడు నూరఁగొనియెను,

గైవల్యముఁ దొల్లి రెండుగడియలలోన॥

17

సీ॥ కమనీయ భూమిభాగములులేకున్న వే

పడియుండుటకు దూదిపఱుపులేల

సహజంబులగు కరాంజలులులేకున్న వే

భోజన భాజనపుంజమేల

వల్కులాజినకుశావళులులేకున్న వే

కట్ట దుకూలసంఘంబులేల

గొనకొనివసియింప గుహలులేకున్న వే

ప్రాసాదసౌధాదిపటలమేల

ఫలరసాదులుగురియవే పాదపములు

స్వాదుజలములనుండవే సకలనదులుఁ

బాసఁగభిక్షముపెట్టరే పుష్పసత్తులు

ధనమదాంధులకొలువేల తాపసులకు॥

18

క॥ రక్షకులులేనివారల, రక్షించెదననుచుఁజక్రి రావైయుండె

రక్షింపుమనుచునెకనరు, నక్షముఁబ్రార్థింపనేల, యాత్మజ్ఞులకు॥

క॥ మొత్తుదురుగదల, మంటల, కెత్తుదురడ్డంబు దేహ మింతంతలుగా

నెత్తుదు రసిప్రతికలను, హత్తుదురుకృతాంతభటులు హరివిరహితులక

సీ॥ వాసుదేవశ్లోక వార్తలాలింపుచుఁ

గాలమేపుణ్యుండు గడపుచుండు

నతనియాయువుదక్క నన్యులయాయువు

నుదయాస్తమయముల నుగ్రకరుఁడు

వంచించికొనిపోవు, వాడదియెఱుంగక

జీవించుఁబెక్కిండ్లు సిద్ధమనుచు

సంగనాపుత్ర గేహరామవిత్రాది

సంసారహేతుకసంగసుఖము

దగిలివర్తింపఁ గాలంబుతటియెఱింగి

దండధరకింకరులువచ్చి తాడనములు

సేసి కొనిపోవఁ బుణ్యంబుసేయనైతిఁ

బాపరతి నైతి నని బిట్ట పలవరించు॥

21

సీ॥ నారాయణునిదివ్య నామాక్షరములపైఁ

గరఁగనిమనములు కరినశిలలు

మురవైరికథలకు ముదితాశురోమాంచ

మిళితమైయుండని మేనుమొద్దు

చక్రికిఁమొక్కని జనునియాదలనున్న

కనకకిరీటంబు గట్టెమోపు

మాధవార్పితముగా మననిమానవుసిరి

వనదుర్గచంద్రికావైభవంబు

కైటభారిభజన గలిగియుండనివాఁడు

గాలిలోననుండి కదలుశవము

కమలనాభుపదము గననివాసిబ్రతుకు

పసిఁడికాయలోని ప్రాణిబ్రతుకు॥

22

క॥ మండలములోనభాస్కరుఁ,

దుండి జగంబులకు దీప్తి నొసఁగెస్మిక్రియ బ్ర

హ్మాండములోపలనచ్యుతుఁ,

దుండుచు బహిరంతరముల నెగి వెలిఁగించు॥

23

చ॥ హరిఁ బరమాత్ము నచ్యుతు ననంతుని జిత్తములందలంచి ను

స్థిరత విశోకసౌఖ్యములఁజెందినధీనిధు లన్యకృత్యముల్

మఱచియుఁ జేయ నెల్లరు,తలంచిన నట్టిదయా,నురేంద్రుఁడున్

బరువడినుయ్యిద్రవ్య నె పిపాసితుడై సలిలాభిలాషితన్

24

తే॥ + “జానపాటిని వసియించు సకలవిప్రు

జనులతరఫున దావానుసలుపనయ్యె

గాన నుండిన నాక్షేపకారణములు

చెప్పఁదగు”నంచుఁ బ్రచురమ్ము సేయఁబడియె ॥

202

అ॥ చేయఁబడకమున్నె శ్రీవిరూపాక్షపీ

రాధిపతులచెంత కరిగినను

అటు నెలలదాఁక నానజాండేశంబు

నంద తిరుగుచుంటి నచ్చటచట ॥

203

ఉ॥ మున్ను జిలాగెజెట్టినను ముద్రితముంబొనరింపఁ గర్చుకా

నున్నది యెంతయో తెలియకుండుటఁ జేసి యొకండు రెండో యా

నన్నతలంపుతోడ నపు డంతయెనేనిడి వెల్కిపోయితిన్

జన్మయనంతరంబునను జాలక పోయెను రెగురురాప్యముల్ ॥ 204

+ గుంటూరు డిస్ట్రక్టు గెజిట్ 1908 సం॥ ౪౪వరిసెల ■ తేది గురువారము

మోటిసు.

ఆర్డె నెం. 984/1907.

వాది జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రిగారు. ప్రతివాదులు వోలేటిలక్ష్మయ్య వద్దగారు.

పల్నాడు తాలూకా జానపాటిలో పోలేరమ్మ, పాతపాటమ్మ అను దేవతల విరాడ్విగ్రహముల ప్రతిష్ఠాదలకు తానువద్దగారు బ్రాహ్మణులకే హక్కుకలదనియు, బ్రతివాదులకు తాముగాని లింగజాతివారితోగాని ప్రవీణులచేయించుటకు హక్కు లేదనియు, తీర్మానించుటకును లింగపునస్సంప్రోక్షణమూల్యము రు 190 లు యిప్పించుటకును దివాళయములలో బ్రతివాదులు సంప్రదోక్షణాధికమును గాముగాని తమ జాతివారితోగానిచేయించుటకుండు శాస్త్రమైన యింక్షిక్త జేయించుటకును + ఉండుట చే నిట్టివాఱందరితరఫున దానుక్కడ దావాతెచ్చుటకు బద్ధిపనిపిగిమడని యీవాది చే పీటిషన్ దాఖలచేయబడగాన జానపాటిలోని బ్రహ్మక్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రుల కాక్షేపణములున్నయడల ది 14-12-07 తేదీనాటికి నర్సారావుపేట డిస్ట్రక్టుమునసబ్ కోర్టులో ఖైదునగాని క్రమమైన యధికారముపొందినవారిద్వారాగాని యట్టియాక్షేపణములు తెలియపర్చుకొనవచ్చునని యేతన్నూలముగా తెలియజేయడమైనది

పులిపాక పూర్ణయ్యగారు.

కొండుభొట్ల గోపాలకృష్ణయ్యగారు.

తాడేపల్లి ఆంజనేయశాస్త్రిగారు.

చ|| A “ఇరువదియొక్క రౌండ్లముల నిందుకుఁ గర్చువిధించి” రంచు ను
 తరములువచ్చె, పంపితిని, తద్ద్రవిణంబటఁ జేరి దానిలో
 స్మరిగల్గబకాశితంబగు నిసంబునకుం గతియించి వాయిదా
 మగలగల్గబకాశ్యమయ్యెనట మామక వార్త జిలాగెట్టెనుకా॥ 205
 సీ|| B “క్రమ్మఁగెఁజేయనం బ్రచురంబు నేయ ని
 ర్వదియొక్కసూపికల్ పనుపు” మనుచు
 C “బత్తులు నీపైని బ్రబలమకా పిర్యాదు
 నాచరింపఁగ సిద్ధమెరి” యనుచు

గానపాటి వెంకటప్పయ్య ఆశీర్వాదములు. 12-12-07

A... జేశాభిమానిలోను, జిల్లాగెజిటిలోను, ఇంకా ప్రచురముచాయలేదు, అందువ
 రు 21 లు అగునట, పంపుమన్నాను. యెవరు పంపలేదు. “లంబవిడ్డలు తండ్రియొడు
 న్నట్లు వున్నది ఇదట్లుండగా క్రిమినల్ చార్జి నీరొడ దాఖలుకా నోవుమన్నది. నీవు
 నాకు వైకముపంపిస్తాననిమాడ పంపలేదు మ॥ పూర్వయ్యపంతులు గారికి కర్చులనిమి
 త్తం పయికము పంపుతామని పంపలేదు. కర్చులుపెట్టేవారు యిక్కడ యెవరులేరు.
 గనుక తక్షణం మ॥ పూర్వయ్యపంతులు గారిపేర గాని, గోపాలకృష్ణయ్య గారిపేర గాని
 ఖర్చుజేశాభిమాని జిల్లాగెజిటినిమిత్తం 25 రూపాయలు పంపవలసినది. జరూరు.
 మేజిస్ట్రేటుసమెక్ అక్కడికివచ్చునట, యింతేగిజేసాలు, గ్రహించవలెను.

B వి మేళ్ళచెర్వుకాయయ్య నమస్కారములు.

మీదావాలో 1-5 ప్రతివాదులకు తిరిగి సూటీసుకు వుత్తర్యచేస్తానున్నా,
 జేశాభిమాని, జిల్లాగెజిటిలో వేయుటకున్నా, 17-8-1908 తేదికి వాయిదావేసి
 నాను. ఇదివరలో వేయించినది వక వాయిదాకు సామ్యుపంపవలసినది వాయిదాగతించి
 నపిమ్మట పంపబడినది అందువల్ల అదిపనికిరాలేదు. తిరిగి వేయించమని వుత్తరువుఅయి
 నది. సామ్యుపంపవలెను ... పూర్వయ్యగారికి పంపిన వైకము ముగిసినది.

సహోదరా?

ది 19-12-07 మల్లవోలు.

C. యింతేగాక నీమీద నర సరూవుపేటపాడ్డిపట్టటు కలెక్టరువారివద్దకా
 శిపతివైకాలు చాజీదాఖలుచేసినట్లు యీగోజా విన్నాను నిన్న పేటలో వెంకట
 ప్పయ్య కనుపించినాడుగాని సాతోచప్పలేదు. ఆయనకు తెలిసినయడల తప్పీలుసంగతు

+ “ఎన్ని కార్యములున్న నిష్ఠేనైరాకున్న
నావా నిజంబుగం బోవు”ననుచు

“ఇంతపర్యంతంబు నితరదేశంబున
నివసించు టది యీటి నీటి”యనుచు

నన్నుఁగూర్చియిట్లు తెచ్చి యోయు త్తరాల
బంధుజనులఁచేతఁ బంపఁబడఁగి
నెట్టకేలకప్పు యి నిర్గతుండనై
పచ్చికోట మగుయననది జేరె॥

206

తే॥ వచ్చి క్రమమట వృగ విర్వదియొకండు
కొస్యముల్ వెట్టి గెడఁబునం బ్రహరపటుప
శక్తిచాలకయుంటచే జానపాటి
బ్రహ్మణుల యభిడవెఱులం బడయ నెంచి॥

207

బు మీస వ్రాస్తాడని లలుస్తాను. మీరు ఇంతకాలవిరామం గా వున్నారా
సినందుకు చాలా విచారపడుతూయిక ముందొచ్చేయసంకుటప వేడిగాను , జానపాటి
చెరువుక్రింద సాగుచేస్తున్నారు రాత్రి జానపాడుకెళ్ళినాను మీమాగాణివిషయమ
యిదేమిదేమిట చెసిలిరో తెలియదు తు॥ కూర్చున్నారాయన.

+ మీదావానంగతులుఇంతవరకు గెడటిలో అచ్చుకాలేదు. అందునిమిత్తంసో
ముద్దాఖిలుచేయుటకు యిదివరకు రెండువాయిదాలుగతించినవి తిరిగి 28-4-1908 తేది
వాయిదా అయివున్నది గనుక యీవుత్తరం అందినవెంటనే బయలుదేరివచ్చి పనులు
జరిగించుకోవలెను. లేనియడల యికును వాయిదాయవ్వర దావాపోతుంది. అపవాద
వచ్చును. పయికింసమాబయలుకేరి రావలెను రానియడల స్పృహంకలును. మీకుమార్తె
జానపాటిలోనేవున్నది... మీరువచ్చారనే యింకకాలం అక్కడవుంచినాము యీవు
త్తరం అందినవెంటనే కార్యములమాటఅవున్న వ్యవహారవిషయములోతప్పుక రావలె
ను. రానియడల దావాపోతుంది గనుక తెలియపర్చుచున్నాను చిత్తగించవలెను.

నర్సారావుపేట 7-4-08

కామయ్య(వాలు)

క॥ ఒక్కొక్కరిమోలకరిగినఁ,
 పెక్కండటదస్కతులను బెట్టిరి కానీ
 వెక్కసమున నొక్కయివ్వరు,
 చిక్కులుకడుఁబెట్టిరివట చేయకవ్రాల్ల ॥ 208

క॥ అన్యులు గార్వారలుమఱి,
 మాన్యులునా కైన నేమి మతిశూన్యులు త
 ధన్యులనామంబుల సా
 మాన్యముగా బైటఁబెట్టి మనుటశ్రమంపా॥ 209

సీ॥ అభిడపెట్లనువ్రాల్లి నాచరింపక చిక్కు
 లొందఁజేసినవారు నొరులుకారు
 వ్యవహారమునదింపి “నాఁడె చచ్చుత”మంచు
 నూరకుండినవారు నొరులుకారు
 సాక్ష్యంబు రానైన సాహసిగవంగ లేక
 యరిభీతి మనువారు నొరులుకారు
 కమసాలపక్షంపుఁ గమ్మపొగోహిత్య
 ముగొగకుండినవారు నొరులుకారు
 అందిఱునుమామికినులే, యెననేమి
 అక్కరకువచ్చివా నొక్కరైనలేరు
 ఎవరికొ యొక్కరికిదప్ప నిట్టిపట్ల
 స్వాభిమానమ్మునున్న మాయయ్యలంగు॥ 210

ఆ॥ అట్లు లభిడవట్ల నెట్లగొయ్యొచ్చి
 సివిలు కోర్టులోనఁజేర్ప నచట
 “దస్కతులు నిజముగఁ దల్లదాఖ్యాకుల
 వంచు నెట్లునమ్మనా”నటంచు॥ 211

క॥ పడవేసియుంది తుదకీ,
 “బెడిదపువ్యాజ్యంబునందఁ బెక్కుఁబాకాకా

కొనుకూడ నర్హుడగునని,

నడిమినిప్పుడు గాన ప్రసన్నుడై చో విడిచి ॥

212

చ॥ ఇట్లుగా నత్సరింబునం కడకుకొని ప ములెఱుంగుచి య

పుట్టిన “విమగ్నచేతు”ని పుట్టునఁ దవ్వెనవాని వేసెను

నెటాలనొ, అంతకుఁ బుట్టునఁ దవ్వెనవాని వేసెను పూర్తిగా

నటం బ్రతివాదములందును + నన్యుదాహరణను రుద్ధుతి ॥ 213

| అర్థము

నిమిత్త ప్రా॥ కో॥ 110 31 ప్రకారం బ్రతివాదులు ఖలువేసి పట్టు మెంటు.

1 దావాంశములలోఁ గన్పించినవి గాన వాస్తవప్రకారము నిలువఁజాలదు

2. జాగపాటి గ్రామములోని బ్రాహ్మణులకుఁ గల సొంత భూమిలో నామున్యసంబంధ జోక్యములు (Same interest) లేవు. అట్లే నొక దున్నెముకలకు పాదియొక్క డి దావాతెచ్చుట కర్హుఁడగును

3. ప్రోటోకొల్ పాఠానుష్ఠానము ప్రాప్తమైనప్పుడు కాపు ఆదేశములకు నిర్విఘ్నమున జేర్చుదీపారాధనలు కేపు కొలుపుగాములమాత్రము గాన నాదేశముల నుండియు గ నర్హుతురు. దావాకూలములందులెల్ల యిది సమప్రదేశములయే. విగ్రహములు శిథిలమగుటచే గ్రామములతోఁగ ననుసరించి ప్రతివాదులు సుంపెవిగ్రహములను బ్రతిష్ఠించిరి వానిని ప్రజలు యథాక్రమము నేమియుఁజూచుదురు

4. విగ్రహప్రతిష్ఠాగాని లాక్షణికముల నానుష్ఠానముల నిఁజూచుటను బ్రతివాదులు సంపూర్ణమగుననఁజుకొనుటకు ఇందుఁజూచ్చినట్లు లేదు. పేరాలో వాదిహామ్రచ్చి న నచవచనముల నిందు ఖండింతుట యవస్థలముగ నున్న పిన్దొందలేదు

5 జేవారులు ముందునుండి గిరిగి ప్రత్యేకముల ననుసరించుదు. ఆవసరమున్నట్లు కోటుక వారిభిప్రాయపడినను నందులకు 190 గా ముద్రక గు

6. వాదికిఁగ ని లక్ష్మీనప్రొక్కాదులనుండి ని లక్షణములనుకలుగలేదు. వాది కోరిన యింజగ్నకోగాని యేములరపరినోరముగాని లాపొంగుఁ దగఁడు

కొబట్టి వాదిదావాఖర్చులు పరిపారంపరయమునని ప్రతివాదులు ప్రార్థించుచున్నారు.

ప్రతివాదుల సంలక్షములున్నవి.

చ॥ ఇదియిట్లుండ మొట్టమొద లేఁ బ్రచురించిన యట్టిపత్రిక
జదివి నువ్వఘాతుకులు చాలనమర్చి మిమ్మాని యెవ్వయో
నదరెడివారు లేఖలను + వ్రాసెడివారును బాసుబూతులక
బదలచితిట్టువారునయి పైత్యపిశిష్టతనుండి రక్షణంబు ॥

214

+ (ఇంగ్లీషునకలు)

పొన్నపైసెట్టివీధి సావుకారుపేట

మదరాసు - 20 వ జనవరి 1908

... విశ్వబ్రాహ్మణులని సాధారణముగాఁ బిలువఁబడుచున్న శివుశాస్త్ర
జ్ఞుల స్వాభిమానసూచకములగు తిలంపులను భంగపఱచుటకు మ్రొచ్చే బ్రచురింపఁబడినకర
పత్రము గుంటూరునివాసులగు బ్రహ్మ వడ్డిపాటి కోటయ్యచాన్యలు మొదలగువా
రిచే నా కఁదింపఁబడియె, దానియందము సింహునివలె మీరును “గర్భకార” యను
దానినిగుఱించివ్రాసినది చూచితిని, గర్భకారశిష్టమయమైన యము సింహునభిప్రాయ
మెంతమాత్రము సరియైనదికాదు. ఏలయుగిలించిద్రులైన కరణిమాహిష్యులశరీరములలో
విశ్వబ్రాహ్మణులకు మెంతమాత్రము మిళింపముకాలేదు. “వన్నాసుగర్భకాగోష్ఠి నాదధీతి”
అను ప్రఖ్యాతుడగు మినిమహాముగివ్రాసినకాస్త్రమున బహుళః హి కాదరభావ
ముండకపోవచ్చును. ప్రస్తుతపు స్వదేయకర్తములలో జాతీయము నిలుపఁజాలినవారని
యు నేకగ్రీవముగాఁ బ్రాచీన నమ్మకబడిగ విశ్వబ్రాహ్మణుల యాసంతృప్తి కేలపా
లయితిరి? ఈరాజధానిలో నున్నరమున వెనునచేతిను దక్షిణమున గపిలునిచేతిను నిష్ప
క్షుపాతముగా విశదీకరింపఁబడినపంగతులుమాచిన సిగ్గుగలుగదా!

ద్విజాలై నమారు “గజాంధ్రలోనివనించునాగు పరులూఁగ రాశ్యువేయఁకూ
డ” దనుసామెతను ముఖ్యముగా జ్ఞాపకముందుకోవలెనుగనుక మీరు జనులముందర
తెట్టదలంచినటువంటియు నసంభావ్యమైపోవంటియుఁ గరపత్రములోవలెగాక శాం
తము సెలకొల్పఁగలరని నమ్మియున్నాను నేను జిప్సినపంగతులు నిజమనుటకుఁ బ్రమా
ణము లనేకములుగలవుకాని ముఖ్యముగా బ్రహ్మాండపురాణము దైవద్వైత సాం
ద్యపురాణము నాగరఖండములలోని కొన్నిప్రమాణముల నీక్రంద వివరించుచున్నాను.

బ్రహ్మాండపురాణము

బ్రహ్మోహోవదన్మాత్యో బ్రాహ్మణః పరికీర్తితః | బ్రహ్మోహోనిర్మితమైష బ్రా
హ్మోహో బ్రహ్మకర్తృణః || బ్రహ్మవంశ బ్రాహ్మణశ్చ నాన్యథా బ్రాహ్మణోభవేత్ ||

ఉ॥ అందుకే చాచ్చియిచ్చుటకునై ప్రయత్నించిరి మాదుమండలం
బాదలివారుకొందఱు, (A) “ప్రయాసమేకాని ఫలంబులే”దటం
చెందఱొప్పడరులేనుడువ నేమియొనర్పగఁదోఁపకాత్మలక
మందమనీచనుండిరి స్వమగదిరసీమలఁ దిక్కిపోయుచున్ ॥ 215

ఉ॥ వీరలకన్ననించుక వివేకముగల్గినవారనాటచే
దూరుపునాటివారిలగుఁ దోచెను బ్రతికయొండునిల్పి త
ద్వారమునకొకపిఁమిటకు, దానలబధానుఁడు దుగ్గిరాలలోఁ
జేరి నిరంజనాఖ్య (B) విరసింపఁగసాఁగెను భూమిదేవులకొన్ ॥ 216

దేశస్థులపై

ప్రథమం స్పృశిక రాణి ద్వితీయం శాక్యమేవచ సదాచారం శృతీయంచ బ్రా
హ్మణస్యవిధిః స్మృతః స్కాందపురాణమ్.

ఏకఃపంచానయో విశ్వకర్మకర్తా ధామనిః సుఖేస్యస్తస్యపంశ్చిః కుమారాః
పంచజ్ఞానేవదశేభ్యోగ్రంథస్తేషాం పంశ్చమకాశాః శతంబింశతిఃపంచ వంశ
జావిశ్వకర్మణః॥ మనుగ్మయస్తథాత్వస్తా శిల్పివిశ్వకర్మకర్తా పంచైతేదేవమువయో విశ్వ
కర్మముఖోద్భవాః॥

ఇట్లు

మోద్యేనగహితమైనజాబునకై నిరీక్షించు

యమ్. అప్పుకన్యానాచారి.

ది 8-08.

జానపాడు

(A). శుకాకాశము నిమిద క్రిమినల్ చగ్గదగ్గించటం లాభంలేక మానుకు
న్నట్లు నూచించుచున్నది . జానపాటి వెంకటప్పయ్యవాలు

(B) 1907 వసం॥ అగష్ట, సెంటెబరు, నవంబరు నెలల ప్రబోధినినుండి
క॥ బనగానిపల్లెనానొక . ముప్పద్యంపైననగర మలరా నదియు స
జ్జతోభితమై కడుగు . గ్జనదూరికృతమై యపాలకాస్తి వెలుంగుకొన్ ॥ 8

ఉ॥ ఆపుగమందుఁ గావులము నర్మిలిఁజేయును తత్త్వబోధనా
హ్లాదనగ్రంథుఁ డూర్జితసనాధుఁ డహంకరణేతరక్రియుం
డై పశుపేదసారపు రహస్యము శిష్యులఁగూర్చిచెప్పుచుకొన్
దీపితభంగి పీఠవరదేశిక నానుముతోడ నెమ్మొయికొన్ ॥

- క॥ ఆ పరమగురుపదాంబుజ । మేపట్టున హృదయనీను నిమిడిచి శిష్య
త్యాపాదుండయి యెకతఱిఁ బ్రాపుగ సిద్ధాఖ్యుండొకడు భక్తి జేతె॥ 12
- క॥ ఆతులవతి సతని విశ్వా । సతఁగని పింజారియనక ఛాత్రత నంగీ
కృతమొనరించెయ్యు శిష్యుల । తితిలో నెల్లఱులకు బ్రధానిక జేసె॥ 13
- శా॥ ఆ పింజారితనూభవుం డతులవేదాంతప్రచారాది వి
ద్యాపారుండయి నిగ్మలాత్ముండయి యుద్యత్యబోధాధురీ
ణాపాదుండయి దేశికాంఘ్రియుగళిక్ సావ్యత్మక సదా నిల్పి స
ద్యాపారుండయి సర్వదేశములఁ బ్రోద్యద్భక్తి బూజింపగ॥ 14
- చ॥ తిఱుంగుచుఁ బెద్దలకొగని విధేయతతోడ సపర్యజేయుచుకొ
దురితజనాశ్రిదోయుచును దుష్పథవృత్తులఁ దూలనాడుచుకొ
బరిపరితులకొ దనదుభావము మిత్రులతోడజెప్పచుకొ
గురుతరభక్తి సద్గురునిగూర్చితలంచుచు నిశ్చలాత్ముడై॥ 15
- వ॥ పోయిపోయి పుష్పగిరియను మెకయగ్రహార గ్రామంబుజేరుతఱి॥ 16
- క॥ వెనువెంటఁదవులుశిష్యుల ఘనరెనిగమాన్ధిసాక కల్పలఁజేయకొ
గని యౌర్వలేక పల్లియజనులందరువచ్చి చలముసాధింపంగకొ 54
- వ॥ సిద్ధప్రముఖాంతేవాసులకొజూచి 55
- శా॥ ఓరీ! మేచ్చకుమార! నీవిటుల నోహో! సాహసంబూని ని
స్సంరంబొందఁగ వేదకాస్త్రము లనాచారంబు గాఁబాడఁగా
నారా! నీగురువైన నియ్యది యసాధ్యంబంచు నూహింపలే
దే! రాజింపదురోరి వాఱొనకు సందేహముల్లే కెమ్మొయి॥ 56
- సీ॥ బ్రాహ్మణత్వత్రియవైశ్యశూద్రులటంచుఁ గులవత్సవ్యయుము బెగ్గొనఁగఁ దనరు
నందులో నాదిల్రియంబువారికి వేదపరినాధికారంగు పరగుచుండు
పెఱవారి కెప్పుడు వేదపాఠసముచు గూడదంచార్యులు వాడుకొండ్రు
చిత్తవిభ్రమమునఁ జెడిశూద్రుడెవ్వఁడు సదుఁవఁగఱూను నజ్ఞుడనిఁగూర్చి
- గీ॥ జిహ్వాకనుగోసి వివేసెని చెవులనిండ సీసముఁగఱంగిపోయఁగఁ జెన్నననుచు
సత్తులువచియింప సవిమల్లగ్రందుజేరి యకట! వేదముజదువనానటర! మీరు॥
- చ॥ ఆనియలులాడి పుష్పగిరియందువసించెడి విప్రసంఖ్యముల్
గినుకపడంగఁజూచియును గేవలమందులువీరటంచు న
జనుల జడాంతరంగముల శాస్త్రయొనర్పదలంచి సిద్ధుడై
జ్ఞునియె గభీరవాక్యముల నందఱు సందియమందుచుండఁగకొ॥ 62

గరములు రెండురెండువిశిఖంబుల భూస్థలిద్రుంచివైచి వి
స్ఫురిదురురత్నకుండలవిభూషితశీర్షము భల్లమొక్కటన్
ధరణికిడ్లాల్లనేసె మునిదై వసమూహము సన్నుతింపఁగన్. 115

ఉ॥ అగ్రజపాటుఁజూచి మహితాగ్రహమేర్పడవానితమ్ముడ
త్యుగ్రతఁ దేరుదోలి తనదోకుశలత్వముఁజూపి బాణముల్
విగ్రహముచ్చిపావ నృపవీరునినేయ నతండు వే మదో
దగ్రత సంచలింపక ముదంబుననిట్లనిపల్కె నవ్వచున్. 116

ఉ॥ “ఇంతకుమున్నెక్రోధమున నిందఱుచూడఁగ నీదుపూర్వజం
డంతకు చెంతకుంజనియె నట్టులెనీవుచనంగ నేల యో
రింతటనై ననుండొలఁగు మీనునఁ బైఁ జనుచెంచి తేని క
ల్పాంతధనంజయోజ్వల మహాస్త్రములం దలద్రుంతు” నావుఁగన్.

ఉ॥ అంతటఁబోక వాఁడు విలయాంతకుభంగిఁ జెలంగియార్చి దు
ర్దాంతనిశాత బాణనముదాయము పై నడరింప వాని నిం
తింతలుచేసి భీషణతరేషుచయంబులునాటనేసె భూ
కాంతుఁడువానిమేన సురకాంతలుమిన్నునసంతసింపఁగన్. 118

శా॥ నూతున్ ధాత్రికిఁడెల్ల నేసి ధనువుం జూర్ణంబుగాఁజేసి వి
ఖ్యాతిన్ వాహచతుష్టయంబుశిరముల్ ఖండించి కోటిరమున్
గేతుస్యందనముల్ వెసన్ నటకినం గ్రోధాత్ముడై ఖడ్గమున్
జేతంబూనుక రాఁగ వేగ దునిమెన్ శిర్షం బుదగ్రంబుగన్. 119

వ॥ ఇట్లు కళింగనాథానుజండుపడినఁ దదీయవరూధిఁ జే
రుగలిగిన యోధు లాయోధనంబున నమ్మహీధపు “వధింత,, మని
మధుమధనునిపయింబఱతెంచు పూర్వగీర్వాణులవిధంబున దశదిశాం
తరాశంబులునిండ నార్చిపేర్చి వీరకం దాకిన నమ్మేటిమగండు గండు

మీఱి శ రాక్షసానంధానమోక్షంబు లేర్పరింపరాకయుండఁ బ్రచండ
మండలీకృతకోదండదండంబు మెఱయ నిశితార్థచంద్రధల్లకాక్షేయకా
దిసాధనంబులఁ జతుష్టస్థినహస్రసంఖ్యలన్ ననుంధరకుంబలఁజేసె
నప్పుడు.

120

సీ॥ మృగమదఘనసార మిళితవర్షజముల్

నెఱిమించునఖముల నిమిరినిమిరి

మహితవీటీరాగ సహితములై యెప్పు

చ క్కేరమోపులు నెక్కినొక్కి

దరహాసచంద్రికాంకురకపోలంబులు

పెంపుతోడుత ముద్దుపెట్టిపెట్టి

ఫణిపద్మబద్ధిణపాశబంధంబుల

లలతో రతికేళిదేలితేలి

గీ॥ రమణ రంభాదినిఖలాస్పరఃకదంబ

కాంతతరదివ్యభర్తహర్ద్యాంతరాళి

కల్పసుమకల్పితానల్పతల్పములను

వీరులుండి రనేకు లవ్వేళయందు.

121

—శాంతనుమీఁదికి సాక్షుఁడు యుద్ధమునకువచ్చుట—

వ॥ ఆసమయంబున.

122

క॥ శకసాల్వమహీపతు లా త్యకలంకన్ సంతసముల నెలరుచు నిశితాం
బకసంహతిశాంతనుపైఁ బ్రకటంబుగఁగదిసిచలముబలముగదూరన్.

వ॥ ఇట్లనిరి.

124

చ॥ “చలమున నొవ్వ దివ్యశరజాలమునేసి వరాభియాతిదో

ర్బలవిభవంబుమాన్వి పలుబంధురశౌర్య మహార్యమైతగన్

జెలసినవారమేము పృథివీపతులందు, తొలంగు పిన్న పు
జ్వలబలదర్పశౌర్యములు చాలపునీకు రణంబుసేయఁగఁ. 125

సీ॥ బంధుమిత్రమాత్యసింధురగాంధర్వ
రథతమోభాస్వత్కిరణము రణము

అశ్రాంతరాజమానానంతనిర్నిద్ర

ఘనసుఖదుఃఖకారణము రణము

స్ఫుటతరమానసాంభోజసంభవలస

త్రృకటరోషానలేంధనము రణము

చిరకాలనంచితాంచితమహోన్నతపుణ్య

రమణీయమార్గవారణము రణము

ప్రబలకిల్బిషవినరశరణము రణము

ప్రథితబుధలోకకలితగర్హణము రణము

ప్రకటధర్మక్రియాబ్జవారణము రణము

ప్రమదకౌటిల్యదుర్విచారణము రణము. 126

ఉ॥ కాపున నెట్టివారికిని గయ్యము నెయ్యము సేయ సేర్పు సే

సీపుతొలంగు బాటుఁడపునిత్యమునత్యముతప్పకుండ నా

త్మావనిపాలనంబు ముదమార నపారనదీనదీనత

స్థివిగఁజేసికొమ్ము నిను సేరముతెన్నము కాచి ముందరఁ". 127

వ॥ అనినవినిశంతనుండుక్రోధహానభాసురముఖారవిందుండై యిట్లనియె.

ఉ॥ “పిన్న బలంబు పెంపు మతి పెద్దలశౌర్యము తెంపు నాజిలోఁ

గన్నులఁజూతు రందఱును, కష్టపుమాటలకేమి, లోకమె

ల్ల నుతిసేయ నాదు కరలాఘవమిప్పుడుగానవచ్చుమీ

కెన్న నిమేషమాత్ర మిటులేర్పడనిల్పుఁడి నాదుముందటఁ. 129

తే॥ చండతరమద్ధనుర్ముక్తసారఘోర
 నిష్ఠురామోదఘమఘమనినదభూత
 బాణనిర్ఘాతసంఘాతబహుళభూత
 ములకు బ్రహ్మాదులైనను నిలువఁగలరె. 130

ప॥ అదియునుంగాక. 131

ఉ॥ ఇంతకుముగ్గఁగఁగింపతి యేర్పడఁ దమ్ముడు తాను కూలుటల్
 పంతమెసంగఁజూచియును బాహుబలంబుచలంబులొప్పఁగా
 శంతనుపైకివచ్చుటలు జన్మఫలంబటుగానకుండు రం
 డంతకుఁగొల్వఁగాఁజనుదు"రంచు శరంబులు నాటనేసినన్. 132

♦ సాశ్వశంతనులయుద్ధము ♦

క॥ శకభూపాలుఁడుక్రోధో
 త్సుకుండై వాసాములమూట నూతుబదింటన్
 బ్రకటాంగంబులునాటఁగ
 సకుటిలగతి నేసి పేర్చి యాఱునికినుకన్. 133

తే॥ శక్తివైచినదునుమాడె జనవిభుండు
 నరికెఁ బదిశక్తులేసిన సురసముండు
 శక్తిశతమేయ ఖండించె శంతనుండు
 మించి వెయిశక్తులడరింపఁ దుగ్గించెనతఁడు. 134

ప॥ ఇట్లుతుంచి. 135

క॥ పదులు పదిపదులు వేలునుబదివేలును నూఱువేలు బంధురశరముల్
 గుదిగుచ్చినట్లునాటినఁ జదికిలఁబడిలేచిపాతె శకవరుడంతః. 136

మ॥ చటులభూకుటిదుర్నిరీక్ష్యుడగుచున్ సాల్వండువేగంబ వి
 స్ఫుటరాద్రానలతీవ్రకీల మహాంభోరాసులంగ్రాచు ను

ద్భటశూలంబు త్రిలోకభీకరముగాఁ బ్రేనేయ ఖండంబులై
యటభూమింబడనేసెశంతనుఁడు శాతాస్త్రస్ఫురచ్ఛక్తిమై. 137

వ॥ సాల్వుండు 138

క॥ నిటలాంబకచిటలాంబక

చటులాంబకమేర్చియార్చి త్కౌభజభజమున్

దటుకుననాటఁగ నేసిన

జొటజొటరుధిరంబుదొరఁగె నురలుతలంకన్. 139

ఉ॥ కోపముతోడశంతనుఁడు గొబ్బున హుమ్మని భల్ల మొక్కటన్

జాపమునుగ్గుగాఁడునుమ సాల్వుండు వేటొకచాపమెత్తి పృ

ధ్వీపతిమేన బాణములు తీవ్రతనాటఁగ నేసివేడ్కఁ ద

చ్చాపముచక్కుగానటికెఁ జండభయంకరతీవ్రమూర్తియై. 140

వ॥ మఱియును 141

క॥ చండధనుర్దండముగొని మండలపతి క్రోధఘూర్ణమానానూనో

ద్దండస్వాంతుండై బల్కొండ్రుబునఁ బెలుచనూతుకంఠముదునిమెన్.

వ॥ ఇట్లుసారధిఁజంపి మఱియును 143

క॥ బాణంబులనాల్కిటఁ గంభాణంబులతలలుదునిమి కాండానన మ

ర్థేకాంకశరమునఁ దనుస్త్రాణకిరీటములు భల్లతతి విదళించెన్. 144

వ॥ అంతటఁబోక సాల్వుండు కల్పితస్యందనుండై నృపతిపురం
దరుపయింగవిసి నిశితవిశిఖవినరంబులు దశదిశలునిండనేసి పేర్చి
యార్చిన. 145

క॥ మౌర్వి మొరయించి శాహా! గర్వంబేపారసృపుఁడు గంధవహాస్త్రం
బుర్వగఁదగులఁగఁనేసిన, బర్వత బాణమునవాఁడుభగ్నముఁజేసెన్ ॥

క॥ నాగాస్త్రమేసెభూపతి

వేగమెసాల్వండు గరుడవిశిఖాభిహతిన్

బాగమఱితునియఁజేసెను

ప్రేగుగఁదిమిరాస్త్రమేసె విభుఁ డుత్కలికన్ ||

147

శా|| చండక్రోధమహాగ్రమూర్తియగుచున్ సాల్వండువేగంబమా

ర్తాండాస్త్రంబడరింపఁ ద్రుంచి నురదైత్యశ్రేణియార్వంగ ను

ద్దండప్రక్రియ శంతనుండడరి గాంధర్వాస్త్రమున్వైవ సా

ల్వం డింతింతలుచేసె నిర్జరవరాస్త్రోత్సాహసంరంభతన్ ||

148

క|| ఇవిధమునఁదనశరములు

క్రొవ్వాడినిరూపుమాపఁ గుతలేశు డులో

నివ్వటిలు క్రోధమెసఁగఁగ

నవ్వుచునిట్లనియె సాశ్వనర నాయకుఁడోన్ ||

149

మ|| “వినురామూఘండ! సాల్వభూరమణ! నీవిన్నూర్తి నేఁగంటి నేఁ

డనిలో నిందఱుచూడ నీదుశిర మత్యంతోగ్రబాణత్రయం

బునఖండింపుదు, లేకతక్కినఁ బ్రదీపార్హితలాధీశనం

దనుఁడంచున్ ననుఁబల్కునే”లని మదౌద్ధత్యంబువాటిల్లఁగన్ ||

150

క|| అర్ణవసంఘముగలఁగఁగ! స్వర్ణాద్రిచలింప దొడ్డశరమేర్చి మహా

దీరతనెక్కిడ విల్ల! కర్ణాంతముగాఁగఁదిగిచి కడువడినేసెన్ ||

151

క|| మింటనుమంటలుగ్రమ్మఁగఁ

గంటకమున నేగుదెంచుఘనబాణమున్ క్రే

గంటనుబాఱఁగఁగనుగొని

తుంటలుగాఁజేసెవాఁడు దోర్బలమలరన్ ||

152

ఉ|| ఒండొకబాణమేర్చినపుడు యోయనిమింట నుపయ్యవార్వంగాఁ

బండధనంజయార్పులు దిశాతతులఁవడిగ్రమ్మ నుల్లస

ద్వండధరాకృతింగనలి తప్పక నేయనతండు మార్గణా

ఖండహస్త్యలీల గడికండలుచేసె విచిత్రమేర్పడక ||

153

వ|| ఇట్లు సాయకద్వయంబు నిరర్థకంబయిన మహీనాయకుండు
కలంగక దుర్వారబాహుఖర్వగర్వసంపన్నుండై తొల్లి గంధపుష్పాక్ష
తాలంకృతంబగుచుఁ బసిండియొరంబెట్టి యమ్మహాసీయశక్తి సమంత్ర
కంబుగాఁ గైకొని యం దాదిమధ్యాంతంబులఁ గల్పంతసమయానల్ప
కేవీహారిఁ ఛలుచ్చటారవస్ఫురత్సుస్థలింగభూన భౌంతరాళకరాళత్రిశూ
లపాణియగుశూలపాణియుఁ బ్రళయవేశాసముజ్జ్వంభమాణకీలాపభా
స్వరుండగు వైశ్వానరుండును సంవర్తసమయసముద్బంధదండధరుండైన
దండధరుండు నుండునట్లుగా ధ్యానంబుచేసి

154

క|| “దానము సద్గురుభక్తియు

జ్ఞానము జపముం దపంబు సత్యంబు హరి

ధ్యానము నాయెడఁగలిగిన

మానుగనీశక్తి సాల్వు మహిపయిఁగూల్పుక ” ||

155

వ|| అనిపలికియేసిన

156

క|| విడుగులుటక్కులఁబడియెను! దడఁబడెఁబద్మాస్త్ర తేరి ధారాలంబుల్
గడగడవడఁకెజగంబులు! వడిచెడెనిందాదిదివిజవర్గముమనముల్ ||

నీ|| ఘంటికాసాహస్రఘణఘణోద్యద్భాస్వన

పరిపూరితాజాండభౌండమగుచు

బంధురోగ్రప్రభాపటలవిద్యోతిత

ప్రస్ఫురద్దశదిశాభాగమగుచు

వర్ణితాంభోజసంభవనిర్జరేంద్రాది

నిఖిలకకుప్పాలనివహమగుచుఁ

జలితలోకాలోక శైలావృత్తోల్లస

త్సర్వసర్వసహచక్రమగుచుఁ
జటులశతకోటికోటినుస్సహనిశాత
ఘోరతరకీలికీలికాకులితసర్వ
జంతుసంతానమగుచు వే సాల్వమీద
నరుగుదెంచిననాతండు బిరుదుచెడక॥

158

—శంతనునిచేత సాల్వుడుచచ్చట—

తే॥ వడి రథమునుండి పలుకయు వాలుఁ బూని
మంటపైనేగు వీరసింహంబుమాడ్కిఁ
బయిఁగవియ రత్నకుండలప్రభ వెలుంగు
తచ్చిరముద్రుంచె విమతులుతల్లడిల్ల॥

159

—శతకవచుఁడు యుద్ధమునకు వచ్చట—

వ॥ ఇట్లునాల్వుండు తక్షణంబ తీక్షణంబగుశక్తిచేత నిహతుం
డైనఁ గనుంగొని వానితమ్ముఁ డుత్తుంగాభిరామంబును గామగమనోద్దా
మంబును శాత్రవచమూభీమంబును నగు తేరునడిపించి

160

క॥ శతకవచుఁ డుగ్రవైఖరి శతకోటినిశాతవిశిఖసంతతులు మహీ

శతమన్యుమీదనేసెనని శతధృతిముఖలేఖగణముసన్నుతిసేయక॥

వ॥ అవియును శంతనుం డనర్గళమార్గణాసారంబున వారించి

162

క॥ మెఱుంగడరు సంపగమిచే

నురువడిఁ దచ్చాపదండ మురుఖండములై

దొరగంగఁజేసి హయముల

నఱువడి బాణములగప్ప నాఱినికినుక॥

163

వ॥ సాల్వానుజుండు వేటొకవిల్లెత్తి

164

బహుమానము.

ప్రకటన.

బహుమానము.

ఒక అందమైన వెండిగడియారము.

— 0 —

ఒక ప్రసిద్ధి చెందిన కంపెనీ వారి వలన సందేహము లేక
ఇవ్వబడును.

ఇండియా, బర్మా, సిలోన్ మొదలగు ప్రదేశములలో వేలకొ
ది జనులు రూ 1-2-0 పంపి పై చెప్పిన గడియారమును స్వల్పప్రయ
త్నముతో పొందివున్నారు. అదేవిధముగ మీరున్ను పొందుటకు యిదే
సమయము. తప్పక నేడు మాయొక్క సిరా అద్దక తానుగా సిరా యె
త్తుగొనివ్రాయ 14 కారటు రోలుగోల్డు పెల వేసిన పొంటన్ పెన్సుకు
గాను రూ 1-2-0 పంపి పై చెప్పిన గడియారమును పొందుటకు ప్రయ
త్నించుము. ఈ గడియారములకు 5 సంవత్సరముల గ్యారంటీ యివ్వబడును

ఎడ్వర్డు కే వెంటరన్, అండుకో

మదరాసు.

ఈ నెల సొమ్ము చెల్లించిన చందాదారులు.

- 1 లంకా నాగయ్యగారు పెదకొడమగుండ్ల.
- 2 పుచ్చా పట్టాభిరామయ్యగారు, అసిష్టాంశుకరణము, తుమ్మల చెర్వు
- 3 పూటుకూరు వెంకటేశ్వర్లుగారు, చీరాల.
- 4 యాకోటయ్యగారు. (శ్రీసు క్లర్కు, బెజవాడ.)
- 5 భాగవతుల గోపాలకృష్ణయ్యగారు, కృష్ణాయ్యాప్రెస్ సబ్ డివిజనా
- 6 గొట్టిపాటి చెంచుసుబ్బారాయుడుగారు, వకీలు, నర్సారావుపేట.
- 7 గుంటపల్లి అనంత రామయ్యగారు, టీచరు, గుంటూరు.
- 8 జంధ్యాల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు, నాగవరం.
- 9 తెలికేపల్లి రామచంద్రయ్యగారు, శతానధాని, రేలూరు.
- 10 రాచకొండ శివన్న సోమయాజులుగారు, చమళ్ల మూడి.
- 11 కొప్పురాజు గురుచంద్రశేఖరావుగారు, ఫార్మేష్యూట్లు, కొండవీడు
- 12 శ్రీగిరిరాజు రాఘవయ్యగారు, గుండ్లపల్లి.
- 13 ఘడియారం వెంకటశివశాస్త్రిగారు, సంగంజాగర్ల మూడి.
- 14 కొండపల్లి సుందరామయ్యగారు, కరణము, వేమవరం.
- 15 బానపాటి వెంకటప్పయ్యగారు, డిటా

ప్రధానపోషకులు.

- 1 శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్షస్వాములవారు.
- 2 శ్రీ రాజా కోటగిరి వెంకటకృష్ణారావు బహదరు
జమిందారుగారు గంపలగూడెం

పోషకులు.

- 1 శ్రీ రాజా నారయప్పారావు సింహాద్ర్యప్పారావు బహదరు
జమిందారులు, నూజివీడు
- 2 అల్లాడి లక్ష్మణరావుగారు కరణము జంగపల్లి
- 3 రామసింగుగారు నెల్లుట్ల పాపురపు సంస్థానము మానేజరు నెల్లుట్ల
- 4 రంగావర్ముల హనుమయ్యగారు జిల్లాకోర్టువకీలు గుంటూరు
- 5 తాడేపల్లి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు మక్తాదారు చొల్లేరు
- 6 బీరకాయల రామారావు దేశముఖుగారు రాయగిరి

సహాయులు.

- 1 అన్నమురాజు సుబ్బారావుగారు నండ్ూరు.
- 2 నండ్ూరు నరసింహారావుగారు, కరణం, నండ్ూరు.
- 3 నైషధము సీతాకాంతముగారు మోరంపూడి.
- 4 మెదకు శేషారావు దేశముఖుగారు, నల్లబల్లి.
- 5 పరాంకుశరావు దేశముఖుగారు, యాడారం.
- 6 కుప్పా శంకరశాస్త్రిగారు, చివలూరు.
- 7 గంభీరరావు దేశాయిగారు, లింగన్నపేట.
- 8 నారసింహారెడ్డి దేశాయిగారు, కాసరబాద.
- 9 కొండపల్లి అనంతరామయ్యగారు, వకీలు, జొనగాం.
- 10 పిర్రాట్ల సీతాకాంతముగారు, చింతపల్లి.
- 11 కాకుమాను హనుమయ్యగారు, నర్సారావుపేట.
- 12 తంగెడ నరసింహారావుగారు, కరణం, మోర్జంపాడు.
- 13 వెలుగూరి విచ్చయ్యగారు, కొదమగుండ్ల.
- 14 తుమురుగోటి నరసింహారావుగారు, తిరుమలగిరి.
- 15 గొల్లపూడి వేంకటసుబ్బారావుగారు, వాల్మీక్యబద్దర్లు, ఏజంటు.
- 16 చెందుకూరి బ్రహ్మాదీక్షతులుగారు గుంటూరు.